
Skład Towarzystwa Naukowego Warszawskiego : Wspomnienia pośmiertne : Witold Drabikowski (1925-1983).

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 47, 22-24

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

dzi studiów biochemicznych dla studentów medycyny, stomatologii i farmacji.

Swoje zainteresowania naukowe profesor Dmochowski przeszczepił na teren łódzkiego środowiska biochemicznego, gdzie są one kontynuowane i pogłębiane do dziś przez Jego uczniów. Wspomnę tu tylko o zespołach pracujących w dawnej Katedrze Biochemii (obecnie Instytut Biochemii i Biofizyki UŁ). Badania nad hemoglobina, zainicjowane przez prof. Dmochowskiego w latach dwudziestych, a następnie rozszerzone na inne białka oddechowe, prowadzone są obecnie w zespołach prof. Wandy Leyko i doc. dr. hab. Romana Gondko. Badania nad kwasami nukleinowymi, które przez wiele lat stanowiły wielką pasję naukową profesora Dmochowskiego, poszerzone następnie o badania nad chromatyną, prowadzone są obecnie w zespołach prof. Leokadii Kłyszajko-Stefanowicz i prof. Zofii Walter. Profesor Dmochowski był zawsze zwolennikiem idei wielokierunkowego kształcenia i wychowywania biochemików, rozwinął więc również w Katedrze Biochemii, we współpracy z prof. Emilem Łozą, inne kierunki badawcze. Wśród nich należy przede wszystkim wymienić zagadnienie związków fosforowych fibrynogenu i włókniaka, które zostały następnie poszerzone o systematyczne badania struktury fibrynogenu oraz procesów krzepnięcia krwi, prowadzone w zespole prof. Tadeusza Krajewskiego.

W okresie powojennym profesor A. Dmochowski położył olbrzymie zasługi w kształceniu nowej biochemicznej kadry w Polsce. Spośród Jego uczniów ponad 10 osób uzyskało już tytuły profesorskie, czworo z nich pracuje nadal w stworzonym przez Niego ośrodku naukowym w Uniwersytecie Łódzkim.

Profesor Antoni Dmochowski zmarł w Łodzi dnia 23 grudnia 1983 r. Odszedł od nas wybitny polski naukowiec i wspaniały nauczyciel, obdarzony ogromną wiedzą, a jednocześnie twórczą fantazją naukową. Odszedł od nas szlachetny człowiek, o wielkich przymiotach serca i umysłu, którego pamięć pozostanie wśród nas na zawsze.

WITOLD DRABIKOWSKI

(1925—1983)

Dnia 17 września 1983 r. zmarł przedwcześnie wybitny polski uczonego specjalista w zakresie biochemii białek i mechanizmów skurczu mięśni — prof. dr. hab. Witold Drabikowski.

Urodził się 25 lipca 1925 r. w Łodzi. Na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Łódzkiego otrzymał w 1951 r. stopień magistra z zakresu chemii, a w 1952 z dziedziny biologii. W tym samym roku rozpoczął pracę w Instytucie im. M. Nenckiego w Zakładzie Biochemii kierowanym przez prof. Włodzimierza Niemierkę. W 1959 r. Witold Drabikowski uzyskał stopień doktora nauk przyrodniczych na pod-

stawie pracy *Badanie nad połączeniami różnych białek z nukleotydami i ortofosforanem*, a w 1963 r. — stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy pt. *Badania nad niektórymi właściwościami aktywności z mięśni szkieletowych*. W 1964 r. Witold Drabikowski został kierownikiem Pracowni Biochemii Mięśni i Białek Mięśniowych w Instytucie im. M. Nenckiego. Głównym przedmiotem zainteresowań stworzonego przezeń zespołu były właściwości aktywności z mięśni szkieletowych, a w szczególności wiązanie z troponiną, tropomiczyną, jonami wapnia i ATP oraz struktura błon sarkoplazmatycznego retikulum.

W roku 1970 Witold Drabikowski otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w rok później został kierownikiem nowo utworzonego w Instytucie im. M. Nenckiego Zakładu Biochemii Układu Nerwowego i Mięśni. Nominacja ta przyczyniła się do intensyfikacji badań i rozszerzenia tematyki o nowe zagadnienia: budowę i właściwości sarkolemy oraz właściwości i funkcje białek regulatorowych, ze szczególnym uwzględnieniem białek wiążących wapń. Do najwybitniejszych osiągnięć prof. Drabikowskiego i Jego współpracowników należało wykazanie składu i właściwości kompleksu białek regulujących skurcz mięśni szkieletowych i odkrycie, że jedno z nich, nazwane troponiną C, jest białkiem wiążącym wapń. W 1976 r. Witold Drabikowski został profesorem zwyczajnym. Stworzony i kierowany przez prof. Drabikowskiego Zakład rozwija się dynamicznie, czego wyrazem jest m.in. zwiększająca się liczba prac publikowanych w najlepszych czasopismach. W połowie lat siedemdziesiątych równolegle do przewodniego problemu poznania molekularnych mechanizmów skurczu mięśni prof. Drabikowski wprowadza nowe kierunki, m.in. dotyczące biochemicznych i biofizycznych aspektów ruchliwości komórek niemięśniowych. Wzrasta też liczba kontaktów międzynarodowych, zaproszeń do współpracy, do wygłaszania wykładów i propozycje przyjmowania młodych pracowników na staże. Szkoła Witolda Drabikowskiego staje się silnym ośrodkiem biochemii mięśni o międzynarodowej renomie.

Do najważniejszych osiągnięć w skali światowej z tego okresu należy opracowanie oryginalnej metody kontrolowanej fragmentacji białek wiążących wapń, takich jak troponina C i kalmodulina, oraz zlokalizowanie przy użyciu wyizolowanych fragmentów rejonów cząsteczki, odpowiedzialnych za zależne od jonów wapnia zmiany konformacyjne i właściwości biologiczne. Metody prof. Drabikowskiego i współpracowników są nadal stosowane i cytowane przez badaczy w różnych laboratoriach na świecie. Innym ważnym osiągnięciem było wykazanie, iż kalmodulina występuje powszechnie w komórkach eukaryotycznych włącznie z pierwotniakami, a troponina C tylko w mięśniach szkieletowych i sercowych. Odkrycie to miało istotne znaczenie dla wyjaśnienia mechanizmów regulujących zjawiska skurczowe w mięśniach gładkich i układach niemięśniowych.

Dorobek naukowy prof. Drabikowskiego jest ogromny — ponad 320 prac i doniesień zjazdowych. Oznacza to, że w ciągu 31 lat pracy w Instytucie im. M. Nenckiego publikował średnio 5 prac i 6 komunikatów rocznie. Pod kierunkiem Witolda Drabikowskiego 12 osób uzyskało stopień doktora, a z zespołu, którym kierował, trzech pracowników zostało profesorami. Był On współorganizatorem wielu sympozjów i konferencji międzynarodowych w kraju i za granicą. W 1973 roku zorganizował w Jabłonie pierwszą konferencję na temat białek wiążących wapń i współorganizował następne: w Bressanone (1975), Ithaca (1977) i Trieście (1983). Prof. Drabikowski był współzałożycielem Europejskiego Klubu Mięśniowego (European Muscle Club) — organizacji od kilkunastu lat integrującej badaczy w skali międzynarodowej. W 1978 r. w Warszawie odbyła się jedna z corocznych konferencji tego klubu. Jej głównym organizatorem był prof. Drabikowski.

Za osiągnięcia z zakresu mechanizmu skurczu mięśni Witold Drabikowski otrzymał wiele nagród i wyróżnień. M.in. nagrodę państwową I stopnia (1978), nagrodę Sekretarza Naukowego PAN (1977), trzykrotnie nagrody Wydziału II PAN (1970, 1974, 1981) oraz nagrodę Polskiego Towarzystwa Biochemicznego im. M. Parnasa.

Prof. Witold Drabikowski był członkiem Komisji Fizjologii Mięśni Międzynarodowej Unii Fizjologicznej, w latach 1964—1967 przewodniczył Oddziałowi Warszawskiemu Polskiego Towarzystwa Biochemicznego, a od 1976 r. był wiceprzewodniczącym Komitetu Biochemii i Biofizyki PAN. W 1982 roku prof. Drabikowski został członkiem zwyczajnym reaktywowanego Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, pełniąc w nim funkcję sekretarza Wydziału IV.

Kariera naukowa prof. Drabikowskiego i rozwój kierowanego przez Niego zespołu wskazują, jak wiele można osiągnąć pracowitością, wytrwałością i przedsiębiorczością popartą energią i pasją badawczą.

Uczniowie